

Dostojevski - Ako Boga nema...

Autor Administrator

Jedan od glavnih likova, Ivan Karamazov, u žuènom dijalogu - sukobu sa svojim drugim Ja. Govori se o novom èovjeku, novom svijetu bez Boga. Ako nema Boga .. nema nikakvih moralnih zapreka, možešto želiš - uzeti, oteti, ubiti... Pisano u devetnaestom stoljæu, a kao da se odnosi na naše vrijeme....

Iz romana Braæa Karamazovi Fjodora Dostojevskog, velikog ruskog klasika

...Ivan veæ iznerviran uzvraæea: (...)
Šuti, ili æu te ubiti!

Mene æeš ubiti? A ne, oprosti, reæi æu ti sve do kraja.
Zato sam i došao da priuštim sebi taj užitak. O, ja volim snove svojih vatreñih, mladih prijatelja ustreltalih od žudnje za životom!

”Tamo su sad novi ljudi“, zakljuèio si još proljetos, kad si se spremao ovamo doæi, ”oni kane sve mijenjati i poèeti od kanibalizma. Glupani, što nisu mene pitali? Po mom mišljenju, ništa ne treba rušiti, treba jedino srušiti kod ljudi ideju o Bogu, odatle treba poèeti! Odatle, odatle valja poèeti – o vi slijepci koji ništa ne razumijete! Kad se ljudi jednom svi zajedno odreknu Boga onda æe sami od sebe, bez kanibalizma, pasti svi dotadašnji svjetonazor i, što je najvažnije, sav dotadašnji moral, i nastat æe sve novo.

Ljudi æe se ujediniti da uzmu od života sve što im on može dati, ali svakako samo radi sreæe i veselja na ovom svijetu. Èovjek æe se uzdiæi duhom božanskog, titanskog ponosa i pojavit æe se bogoèovjek. Nezadrživo pobijeðuje bezgraniènu prirodu iz sata u sat, svojom voljom i znanošæu, èovjek æe samim time iz sata u sat osjeæati tako užvišenu nasladu da æe mu ona nadomjestiti sve dotadašnje nade u nebeske naslade.

Svak æe spoznati da je doista smrtan, da neæe uskrsnuti, i
doèekat æe smrt ponosno i spokojno, kao Bog. Iz ponosa æe uvidjeti da nema
razloga buniti se što je život trenutaèan, i zavoljet æe brata
svoga bez pomisli na nagradu. Ljubav æe zadovoljavati samo trenutaènost života,
ali æe sama spoznaja o njegovoj trenutaènosti pojaèati njegov žar onoliko
koliko se prije gubio u nadanju zagrobnoj beskrajnoj ljubavi...” I tako
dalje, i tome slièeno. Dražesno!

Ivan je zaèepio uši rukama i sjedio gledajuæi u pod, ali
je odjednom sav zadrhtao. Glas produži: ”Pitanje je sad, mislio je moj
mladi mislilac: je li moguæe da æe kad – tad nastupiti takav period? Ako
nastupi, onda je sve riješeno i èovjeèanstvo æe se srediti jednom zauvijek. Ali
buduæi da se, s obzirom na ukorijenjenu ljudsku glupost, to neæe srediti možda
ni za tisuæeu godina, svakome je tko je veæ sad spoznao tu istinu
dopušteno da uredi sebi život kako hoæe, na novim naæelima.

U

tom mu je smislu ”sve dopušteno”.. ”toviše, ako taj period i nikad
ne nastupi, buduæi da Boga i besmrtnosti ipak nema, novom je èovjeku
dopušteno da postane bogoèovjek, pa makar bio i sam na cijelom svijetu, te
dakako da smije u toj novoj ulozi laka srca preskoèiti preko svake dotadašnje
moralne zapreke nekadašnjeg èovjeka roba, ako baš
treba. Za Boga nema zakona! Gdje god Bog stane, to je veæ mjesto
Božje! Gdje ja stanem, to æe odmah biti glavno mjesto...”sve je dopušteno”, i
”kvit posla”! Sve je to zbilja dražesno; samo ako je htio varati, što æe mu
onda, mislim, još sankcija istine? A takav je naš današnji mali èovjek: bez
sankcija se neæe usudititi ni varati, toliko je veæ zavolio istinu...